

Hrad Špilberk

Kraj: Jihomoravský

Okres: Brno-město

GPS souřadnice: 49.194452N, 16.599594E

Adresa URL: www.spilberk.cz

Hrad Špilberk byl založen kolem poloviny 13. století na nevysokém, příkrém skalnatém vrchu, tyčícím se bezprostředně nad historickým centrem města Brno. Svým stavebníkem, českým králem Přemyslem Otakarem II., byl velkoryse koncipován nejen jako pevná opora panovnické moci, ale také jako důstojné sídlo vládců Moravy.

Sídelním hradem moravských markrabat se Špilberk stal až od poloviny 14. století za vlády Jana Jindřicha (1350–1375) a jeho syna Jošta (1375–1411). Toto pouhých šest desíletí trvající období autonomní vlády „moravských“ Lucemburků tvoří bezesporu nejvýznamnější a nejskvělejší kapitolu v dějinách brněnského hradu. Ale už po Joštově smrti ztrácí tento hrad natrvalo svou rezidenční funkci a do popředí se dostává jeho význam vojenský. Ten se plně projevil nejen za válek husitských, ale především za bojů mezi českým králem Jiřím z Poděbrad a uherským králem Matyášem Korvínem.

Od konce 15. století nejen značně klesal dřívější význam Špilberku, ale nastával také jeho všestranný úpadek a postupné chátrání. Vše se však změnilo s částečnou vojenskou okupací Moravy švédským vojskem a s dvojnásobným ohrožením moravské metropole v letech 1643–1645. Opevnění hradu i města se rychle opravovalo a zdokonalovalo. Když pak v roce 1645 Brno se Špilberkem pod velením plukovníka Raduita de Souches odolalo tříměsíčnímu dobývání mnohonásobnou švédskou přesilou, prokázal se znovu strategický význam tohoto hradu.

Ten pak byl postupně – do poloviny 18. století – přebudován na nejmohutnější a také nejvýznamnější barokní pevnost na Moravě, tvořící jako citadela s neméně opevněným městem jednu pevnostní soustavu. V roce 1783 rozhodl císař Josef II. o přeměně zrušeného pevnostního vězení na Špilberku na civilní věznici, určenou pro nejtěžší zločince. K vězeňským účelům byla především určena a upravena nedostatečně využívaná součást zdejšího pevnostního systému – kasematy.

V roce 1855 císař František Josef I. špilberskou věznici zrušil a po odchodu posledních vězňů o tři roky později se její prostory přeměnily na vojenská kasárna, kterými pak zůstaly dalších sto let. Ještě za 1. světové války i 2. světové války vstoupil Špilberk znovu do obecného povědomí jako místo utrpení a nesvobody. Německá armáda provedla v letech 1939–1941 na Špilberku rozsáhlé úpravy, aby zde vytvořila vzorová kasárna v romanticko-historizujícím duchu tehdejší velkoněmecké ideologie. Roku 1959 opouští Špilberk československá armáda a definitivně tak končí jeho vojenská éra. Následujícího roku se Špilberk stává sídlem Muzea města Brna.

Prohlídkové trasy hradu Špilberk:

Kasematy

Jihozápadní bastion

Rozhledna

Muzeum města Brna má na hradě Špilberk několik stálých expozic a pravidelně tam pořádá i dočasné výstavy a akce.

Otevírací doba a vstupné

